

met Hongarije mee. Wij lezen het blad steeds met genoegen.

Gaarne brengen wij het verzoek van Prof. Sebestyén om de „Kalvinista Szemle" met giften te steunen, aan onze lezers over.

Men zende ze aan den heer J. H. Kok te Kampen, die zoo bereidwillig is om ze aan het juiste adres over te maken.

De „Kalvinista Szemle" is voor de Gereformeerde actie in Hongarije onmisbaar.

HEP!

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De eerste vraag, tot beantwoording waarvoor ik me zet, na de ongewoon lange pauze in deze rubriek, behoort tot de allermoeilijkste, waarmee het christelijk, waarmee speciaal het gereformeerde denken, door alle eeuwen heen te worstelen had, en ook wel te worstelen zal houden.

Ze geldt het probleem van den eeuwigen en onveranderlijken Raad Gods en het schrikkelijk feit der zonde, met heel zijn nasleep van geestelijke en lichamelijke, van tijdelijke en eeuwige ellende.

Want dat is het probleem, waarmee H. te V. bezig is, als hij vraagt: hoe aan de ééne zijde de zonde gezegd kan worden door God gewild te zijn, en anderzijds toch de verantwoordelijkheid des menschen voor zijn val in zonde, als een vrijwillige daad, kan worden gehandhaafd.

B. kan de verzoening hier voor zijn denken niet vinden.

Daarom neigt hij er toe achter de eerste der twee termen een vraagteken te zetten, en te betwijfelen, of het wel juist is te zeggen, dat God de zonde gewild, d.w.z. in zijn eeuwig raadsbesluit bepaald heeft.

Niemand, die zich ooit ernstig bezig hield met het geweldige vraagstuk, dat hier aan de orde wordt gesteld, ook de vrager zelf niet, zal van mij een ernstige poging verwachten, er de oplossing van te geven.

Behalve, dat het ver boven m'n kracht gaat, is het daarvoor ook hier niet de plaats.

Toch wil ik gaarne een enkele opmerking maken, die den vrager mogelijk van eenigen dienst kan zijn.

De eerste moet dan zijn, dat ik hem niet volg op den weg, dien hij inslaat.

Wij christenen, moeten niet zoo maar eens op 't gebied der hoogste geestelijke dingen, twee voorstellingen of ideeën peneeren, om met ons denken uit te maken, of ze al of niet met elkaar te verzoenen zijn, en zoo niet, welke van de twee dan voor de andere moet wijken.

Zoo gaan rationalistische wijsgeeren te werk, voor wie de menselijke rede, ook in de hoogste vraagstukken, het eerste en laatste woord heeft.

Natuurlijk verdient ik er B. geen oogenblik van, dat hij rationalist is. Wat ik bedoel is alleen wie het niet is, voor de methode der rationalisten te waarschuwen.

Wij, B. en ik, gaan anders te werk.

Wij hooren eerbiedig aan, wat God ons in Zijn Woord, aangaande Zichzelf en de geestelijke dingen openbaart.

Ook wat Hij ons openbaart omtrent het bestaan van een eeuwigen, alle dingen omvattenden Raad bij Hem, en onze zedelijke verantwoordelijkheid voor onze daden.

Hebben we Zijn Woord daarover verstaan — dan zetten we het één naast het ander.

En dan gelden beide voor ons als volkomen waarachtig.

Dan staat het voor ons vast, dat het een niet met het ander in strijd kan zijn.

Want God is even waarachtig in het een als in het ander.

En Hij spreekt zichzelf nooit tegen.

Natuurlijk dringt ons dan de begeerte, om dat ook in te zien, tot het pogen, om bij het licht van het Woord, de eenheid van beide te ontdekken.

Vinden we haar, dan is daarmee de schat onzer christelijke kennis en de stof om onzen God te verheerlijken verrijkt.

Vinden we haar niet, dan herinneren we ons de begrensdheid der openbaring, de beperktheid en de verduistering van ons verstand, en laten van wat in zijn hogere eenheid zich voor ons niet laat naspeuren, het een zoowel als het ander als volle, door God ons geopenbaarde waarheid gelden.

Gaan we nu naar dezen heiligen regel des geloofs te werk ten opzichte van de twee waarheden waarom de gestelde vraag zich beweegt, dan komen we uit de moeite.

Want — bewijspiaatsen behoeft ik voor B. niet aan te voeren — dan leert ons de Schrift wel nauwelijks iets zoo duidelijk en zoo nadrukkelijk als deze twee dingen: 1e dat er bij onzen God een eeuwige, alles-omvattende, onveranderlijke Raad is, die zich in al wat gebeurt en gedaan wordt, verwerkelijkt, en 2e, dat de heilige God nooit of te nimmer auteur van de zonde is, en dat wij, menschen, de volle verantwoordelijkheid dragen voor al wat we doen.

En zoo duidelijk als de H. Schrift deze twee dingen ons leert, zoo onuitroeibaar vast liggen ze ook voor ons onmiddellijk bewustzijn.

Het ons ingeschapen Gods-besef brengt onher-

roepelijk mee, dat God in alle dingen oppermachtig regeert; en het geweten stelt ons onverbiddeijk verantwoordelijk voor onze daden.

Niet alleen aan Gods Woord, maar ook aan onze godsdienstige en zedelijke beseften moeten we geweld plegen om één der twee termen op zij te dringen.

En toch — de conclusie is, zooals B. verwachtte — en toch gelukt het ons nooit de hogere eenheid der twee te ontdekken.

We mogen dat zeggen op den dubbelen grond: ten eerste, dat de H. Schrift geen enkele poging doet om haar ons te toonen, en ons daarmee te verstaan geeft, dat haar te grijpen uitgaat boven de macht van onze tegenwoordige kennis; en ten tweede, dat al wie met deze gebrokkene kennis geen vrede wilde nemen, maar het probleem met zijn denken tot oplossing wilde brengen, altoos weer eindigde met een der twee termen te loochenen, d.w.z. met of God geen God, of den mensch geen mensch te laten.

Overigens is er hier veel te zeggen, dat, in afwachting van klaarder kennis hierna, het berusten in het kennen-ten-deele vergemakkelijkt.

Daarvoor verwijzen we B. o.m. naar E. Voto op Zondag 21 e.a. pl., naar Prof. Ravinck's Dogmatiek, Deel II: „de Raad Gods", en „de Voorzienigheid", Deel III: de zonde, en Dr. Dijk's „de Voorzienigheid".

F.

LITERATUUR EN KUNST.

J. Paludan, Vogels om den vuurtoren.

Herhaaldelijk hebben we in deze rubriek van ons blad gewezen op de serie Skandinavische romans, die de Uitgeversmaatschappij „Elsevier" in vertaling tot het Nederlandsche publiek brengt, boeken van Rönne, Hans Olesen Lokken, Anker Larsen, e.d., en op de waarde, die de kennismaking met deze productie der moderne Skandinavische letterkunde voor ons heeft.

Eenigen tijd geleden nu verscheen een nieuwe bijdrage tot deze serie, „Vogels om den vuurtoren" door J. Paludan, als gewoonlijk vertaald door A. en E. Huber. Door allerlei oorzaak, mede ook ten gevolge van de zomer-inperking van ons blad, vonden we tot nu toe de gelegenheid niet, dezen roman te bespreken. Daarom wijden we daaraan de eerste gewone bijdrage in den nieuwen jaargang tot deze rubriek.

De titel van het boek is ontleend aan een op de Skandinavische (en trouwens ook op onze) kusten bekend verschijnsel, dat in den trektocht der vogels, aangelokt door het licht van den vuurtoren, tegen het steenen- en stalen gevaarte zich doodslagen. „Als een vloedgolf, agetrokken door de zon, weeten de vogelmassa's zuidwaarts, zwaan en gans, havik en wauw, reiger en Kievit, strandlooper, eend, waterlooper, snip, regenwulp, pluvier en lijster: hun bloed bewaart den wit daar toe sinds duizenden jaren. Een verdwijnend gedeelte beleefde de verpletterende ontmoeting met den vuurtoren." Aan den voet van den toren, die onberoerd door dit drama, zijn sterke stralenbundels over de verre, donkere zee blijft uitwerpen, liggen dan de vogels te sterven en de menschen komen met netten en zakken, om den zoo gemakkelijk verkregen buit binnen te halen. „Zooal de slak, die de lever uit de spartelende tarbot raspt". Wel trachten de nog levende vogels zich met snavel en pooten te verweren, maar hun gebroken kracht moet het afleggen tegen den ijzeren groep van de begeerende menschenhanden. De vlucht naar de zonnearmte eindigt onvermijdelijk in de klauwing van den kouden dood. „Het is in ons belang, om vuurtorens te hebben en het is in het belang van de vogels, om te trekken. Die belangen kruisen elkaar en het snijpunt is bloedig."

In dit gebeuren, waaraan de titel van den roman herinnert (het wordt tot tweemaal toe in 't boek beschreven) is gesymboliseerd de strekking van het verhaal. Want dat vertelt ook van een ontmoeting van belangen aan den voet van den vuurtoren en ook bij die ontmoeting is het snijpunt bloedig.

Men kent het karakter van de Skandinavische boeken. Veelal zijn de menschen daarin noordenwind-gestalten, grimmig, strak, ruw, en is het leven dat geteekend wordt, als het strand, waarover de Noordenwind heerscht, onherbergzaam, triest, eenzaam. Heel sterk komt dat karakter uit in dit boek, zoo, dat de indruk, die van de lectuur overblijft, somber en naargeestig is.

Sandhavn is een verloren plekje, ergens aan de Deensche kust, een gevaarlijk punt voor de scheepvaart, omdat de branding er hevig en het golven-geweld onberekenbaar is. Daarom staat er een groote vuurtoren, die bij nacht de schepelingen waarschuwt zich verre te houden van de kust, en zijn er krachtige mistsignalen, die voor noodlottig verdwalen willen behoeden. In het dorpje is het doodsch en arm. Er is geen leven, omdat er niets is, dat leven fierer doet.

De nabijheid van het stadje Nordby, tot waar de spoorlijn komt en de sinds jaren bestaande behoefte aan een zoehaven op Denemarkens westkust, doen bij de autoriteiten het plan opkomen, Sandhavn, dat zijn vuurtoren al heeft, van een

modern havencomplex te voorzien en met de uitvoering van dat miljoenen-werk wordt begonnen. Zware, betonnen haven-armen worden geprojecteerd, breede straten met nieuwe huizen en winkels ontworpen als een wissel op de toekomst van Sandhavn als moderne havenstad, die door de groote vaart zal worden aangedaan, een spoorverbinding met Nordby in kaart gebracht voor het contact met het achterland.

Deze grootsche plannen roepen natuurlijk een uitgebreiden speculatiehandel in 't leven. Stukken grond, tot nu toe dor zand en vrijwel zonder waarde, worden nu ineens een beoogd bezit en allerlei fortuinjagers, die langs achterwegen met de preciese plannen op de hoogte zijn, weten hun slag te slaan. Een van de meest-berekenden van dat gilde is de advocaat Nagel uit Nordby, die rijk (maar ongelukkig getrouwd is en weinig of niet werkt, maar in zijn weeldeleven zich een geheel stelsel van sociale wijsbegeerte heeft opgebouwd, waarvan profiteeren de grondslag is en zinnen op middelen tot profijt de dagelijksche praktijk. Op een sluwe manier weet hij zich van de beste gronden te verzekeren en verschillende menschen uit Sandhavn (o.a. den winkelier Bartholin) in zijn financiële macht te krijgen. In afwachting van de komende winsten leeft hij overdadiger dan ooit, ooschoon het kapitaal, dat zijn vrouw had meegebracht, bedenklijk is geslonken door zijn te groote verteringen.

Naast dezen Nagel staat de figuur van Hunby, een boer uit Sandhavn, bezitter van een stuk onbelastend grond, eertijds woest duinzand, maar door den noesten vlijt van zijn vader en grootvader tot goed bouwland harschapen. Dat voorvaderlijk bezit is hem alles en tot geen prijs wil hij er afstand van doen. Hij kan er veel geld voor krijgen, want de spoorlijn moest over dat land loopen, en de menschen noemen hem een geluksvogel — maar hem is het erfbezit meer dan 't grootste geldbedrag en hij blijft ongevoelig voor alle aanbiedingen, die de rijkscommissarissen hem komen doen, zoodat ze ten slotte tot onteigening besluiten. Hunby geraakt daardoor in een toestand van overspanning; als de commissieleden hem de groote geldsom komen brengen, toont hij zich onwillig en wijst ze de deur en vast neemt hij zich voor, zich tot het laatste toe te verzetten, tegen wat hij geweldpleging acht. Op een donkeren avond komt de veldwachter met enkele helpers, om de eerste omheining op het land te zetten en Hunby, tot het uiterste gebracht, schiet den veldwachter neer. De rechtbank is element, maar gevangenisstraf is onvermijdelijk.

De dochter van dezen ongelukkige (die door het overlijden van zijn vrouw een zonderling is geworden) Bodil, staat nu geheel alleen en handig weet zich nu Nagel in haar vertrouwen te dringen, zoodat zij hem tot zaakwaarnemer maakt.

Duidelijk zien we hier reeds iets van het kruisen van belangen en ook is nu al het snijpunt bloedig. Maar 't wordt nog veel ernstiger. Want, gedurende de jaren van Hunby's gevangenschap, een tijd, die hem reddeloos uit zijn evenwicht heeft gebracht, zijn de werkzaamheden voortgegaan. Sandhavn is onherkenbaar veranderd; de havenarmen zijn gereed gekomen, een groot, modern hotel is verrezen, nieuwe winkels zijn geopend (o.m. één vlak voor het huis van Bartholin, die zijn bezit tegen Nagel wilde verdedigen) en de dag nadert, dat de haven feestelijk zal worden geopend. Een stoomschip zal binnenloopen en autoriteiten en genoodigden zullen naar Sandhavn komen om in het hotel met den kapitein en de officieren van het schip zich aan een feestdiner te vereenigen; de eerste trein, die van Nordby naar Sandhavn loopt, zal deze gasten aanbrengen.

De groote dag komt, maar 't is een ruwe, storm-en regendag, uiterst ongunstig voor een landing op dit punt en de boot, die binnenloopen moet, heeft aanzienlijke vertraging. De feestgenooten, uit de stemming gemaakt, trachten zich in het hotel den tijd zoo goed mogelijk te korten, ofschoon de steeds toenemende storm geen groote verwachtingen laat, dat het wachten nog beloofd zal worden.

Dan ineens slaan al de electrische lichten in de feestzalen uit. En als, na de verwarring, eindelijk de oorzaak opgespoord kan worden, blijkt, dat de groote electrische kraan, die op het havenhoofd stond, „uit zichzelf" in beweging is gekomen, den havenarm is afgereden en aan het eind daarvan in zee is gestort, vernielend de betonnen pier, zoodat de golven de stukken ervan wegslepen, verstorend ook de geheele electrische installatie. Als nu het schip binnenloopen zou is een schipbreuk onvermijdelijk.

De oorzaak van de fatale ruïneering der onderneming is echter een geheel andere, dan men vermoedt. Hunby is juist dien dag uit de gevangenis ontslagen en in Sandhavn gekomen. Hij vindt daar alles veranderd, zoekt zijn oude huis te vergeefs en geheel verwaasd, somber-harstochtelijk zinnend op vernieling van wat hem vernielde, is hij aan het havenhoofd gekomen. Hij heeft daar de kraan gezien, en ineens is zijn besluit gemaakt. Vroeger heeft hij eens gezien hoe het logge gevaarte in beweging wordt gebracht en die ervaring komt hem nu van pas. Hij klimt in het bedieningshuisje en haalt den handle over, waardoor langzaam het

tennen
pen. h
huisje
contact
den al
Het
kamen
schuw
van bi
zijn k
strand
San
werk
zou z
rijsg
zijn:
wal l
rape
meete
in de
waakt
terwij
belan
Hunb
koms
kame
All
bolsir
tie v
hunde
Vogel
die v
Zoo
doorl
Bran
schie
het l
verla
is ge
van l
docht
lij u
op d
pen
Amie
leere
hede
als
Het
word
terme
in o
Skap
havi
„De
door
bese
Bodi
het
de h
tot
St
niet
de l
ook
kant
niet
voor
van
met
zoo
in z
misl
zoo
tege
dat
't V
hebl
ste
goes
in
krac
ten
mek
verr
en
D
den
eige
zijn
telt
vijft
pres
den
arls
Hak
is l
D
sch
dat